
STATISTIK OM STHLM

INKOMSTER:

Inkomster

I STOCKHOLM 2009

S 2011:06 | 2011-05-30 | Åsa Wennblom 08-508 35 061

STOCKHOLMS STADS UTREDNINGS- OCH STATISTIKKONTOR AB

USK

FÖRORD

I denna rapport redovisas inkomsttagarna och deras inkomster i Stockholms kommun 2009 efter kön, näringsgren och sektor. Vidare presenteras utvecklingen av familjeinkomster 2009, både i form av sammanräknad förvärvsinkomst men också disponibel inkomst. Vissa jämförelser för perioden 2000-2009 redovisas också i föreliggande rapport. Den långa eftersläpningen i statistiken beror på att grundmaterialet hämtas ur taxeringsuppgifter som Statistiska centralbyrån (SCB) får från Skatteverket.

Denna rapport ingår som en del i det avtal USK AB har med Stadsledningskontoret om sammanställande av statistikrapporter. Rapporten är en sammanslagning av två olika rapporter som till och med 2008 (avseende 2006) publicerades var för sig; Inkomster efter näringsgrenar och Familjeinkomster. Sammanslagningen av rapporterna är ett led i USK:s arbete med att göra statistiken mer lättillgänglig för läsaren. De tabeller som tidigare bilagts rapporterna, publiceras numera på USK:s hemsida.

Källor

Grundmaterialet kommer från SCB. Uppgifterna om inkomster och avdrag till delen som handlar om familjeinkomster hämtas från de taxeringsuppgifter som SCB får via Skatteverket för personer som deklarerat eller skönstaxerats. I de fall det finns kontrolluppgifter för personer som inte deklarerat hämtas uppgifter om inkomster därifrån.

Uppgifter om samtliga skattepliktiga sociala ersättningar, till exempel arbetslöshetsersättning och sjukpenning, finns registrerade via kontrolluppgift oavsett om man deklarerat eller inte.

Från kommunerna samlas uppgifter in om socialbidrag och bostadsbidrag.

Ur SCB:s register över totalbefolkningen (RTB) hämtas uppgifter om ålder, kön, civilstånd, nationalitet, antal barn samt kyrkobokförd adress den 31 december inkomståret.

Från Pensionsmyndigheten hämtas uppgifter om förmåner i det allmänna pensionssystemet. Uppgifter om statskommunalt bostadsbidrag och kommunalt bostadstillägg för pensionärer, uppgift om sjukpenning, föräldrapenning, bidragsförskott med mera kommer från Försäkringskassan.

Från Statens löne- och pensionsverk (SPV) respektive Kommunernas pensionsanstalt (KPA) hämtas uppgifter om statlig respektive kommunal tjänstepension. Uppgifter om övriga tjänstepensioner kommer från Skatteverket. Från Centrala studiestödsnämnden hämtas uppgift om återbetalningspliktiga studiemedel, studiebidrag med mera.

Begrepp och definitioner

Underlagsmaterialet när det gäller inkomster efter näringsgrenar avser arbetsinkomst, vilket i detta sammanhang är mer intressant än det annars vanligare begreppet sammanräknad förvärvsinkomst.

Arbetsinkomst: summan av löneinkomst, inkomst av näringsverksamhet, ersättning i samband med sjukdom, föräldrapenning samt dag ersättning vid repetitionsutbildning och civilförsvär.

Sammanräknad förvärvsinkomst: summan av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. Kapitalinkomster ingår alltså inte. Detta inkomstbegrepp gäller till

exempel vid redovisning av befolkningens inkomster fördelade efter kön, ålder och civilstånd samt för delområden i staden. Sammanräknad förvärvsinkomst är ett begrepp som uppkom i samband med skattereformens genomförande år 1991.

Näringsgren: redovisas enligt Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI 2007).

Förvärvsarbete: Personer som haft en arbetsinkomst som överstiger prisbasbeloppet för år 2009, 42 800 kr. År 2008 var värdet på prisbasbeloppet 41 000 kr.

Näringsidkare: Förvärvsarbete personer vars inkomst av aktiv näringsverksamhet är större än eller lika med arbetsinkomsten av tjänst.

Anställda: Förvärvsarbete personer som har haft en arbetsinkomst av tjänst som är större än inkomsten av aktiv näringsverksamhet.

Den statliga sektorn: Statlig förvaltning.

Den kommunala sektorn: Primärkommunal undersektor och landstingskommunal undersektor.

Företagssektorn: Icke-finansiella företag, finansiella företag och personliga företag.

Hushållssektorn: Hushåll, ideella föreningar, stiftelser med mera och registrerade trossamfund.

Utlandssektorn: Enheter som kontrolleras av annan stat, av utländsk fysisk eller juridisk person eller av internationell organisation. Här ingår även enheter som ingår i en koncern i vilket koncernmoderlaget är utlandskontrollerat.

Då det gäller **familjebegrepp i inkomststatistiken** utgörs **gifta/samboende familjer** av gifta par som bor tillsammans, med eller utan barn. Dessutom ingår ogifta sammanboende som har eller har haft gemensamma barn. **Ensamstående män och kvinnor** utgörs av alla ej sammanboende, med eller utan barn, samt ogifta sammanboende utan gemensamma barn. Det finns alltså ingen uppgift om samboförhållanden i den totalräknade inkomststatistiken. Från och med 1998 ingår hemmaboende barn över 18 år i sitt bostadshushåll. På riksnivå finns dock inkomstuppgifter för samtliga sammanboende i SCB:s Inkomstfördelningsundersökning (HEK).

I **inkomst av tjänst** ingår lön från arbetsgivare, ersättning vid frånvaro från arbetet på grund av sjukdom eller föräldraledighet, arbetslöshetsersättning samt ytterligare ett antal ersättningar. Dessutom ingår skattepliktiga naturaförmåner som till exempel traktamenten och bilförmån. I inkomstslaget inkomst av tjänst ingår även pension och livränta. Pension är här att betrakta som "sparad" tjänsteinkomst som arbetats ihop tidigare i livet. Inkomst av yrkesmässigt bedrivna näringsverksamhet anses som **inkomst av näringsverksamhet** om inkomsten inte räknas in under inkomstslagen tjänst eller kapital. De flesta intäkter och kostnader som har direkt samband med verksamheten är skattepliktiga respektive avdragsgilla. En näringsverksamhet är aktiv om man arbetat minst 600 timmar om året i verksamheten. Om man ej varit aktiv mer än 600 timmar i verksamheten är det fråga om passiv näringsverksamhet. Exempel på inkomster som ofta hänförs som passiv näringsverksamhet är inkomst av hyresfastighet och arrende.

Disponibel inkomst är den summa som återstår för konsumtion och sparande sedan man från summa förvärvs- och kapitalinkomst dragit ifrån slutliga skatter och lagt till skattefria ersättningar och bidrag (till exempel ekonomiskt bistånd, bostadsbidrag, barnbidrag).

Disponibel inkomst är det inkomstbegrepp i den totalräknade inkomststatistiken som bäst speglar köpkraften och levnadsstandarden för olika grupper i samhället. Den disponibla inkomsten redovisas dock endast på familjenivå vilket innebär en del problem vid jämförelse av medelvärden. Ensamstående har därmed normalt en lägre disponibel inkomst än gifta/samboende.

Vissa regioner har större andel ensamstående medan andra har större andel gifta/samboende, familjesammansättningen kan också förändras över tiden. Det finns alltså många fallor att trilla i när den disponibla inkomsten skall analyseras.

Vid regionala jämförelser eller jämförelser över tiden är det därför bäst att koncentrera studien på en eller ett par vanliga familjetyper och ej använda medelvärdet för summan av familjerna. Vid jämförelser av olika familjetyper hänvisar SCB till Inkomstfördelningsundersökningen, HEK i vilken finns ett inkomstbegrepp som kallas disponibel inkomst per konsumtionsenhet. Med detta inkomstbegrepp kan rättvisande jämförelser mellan olika familjetyper göras eftersom varje familj erhåller en konsumtionsvikt som är relaterad till familjens sammansättning.

Den disponibla inkomsten räknas fram genom att man från summa förvärvs- och kapitalinkomst drar ifrån (-) och lägger till (+) följande delkomponenter:

Slutlig skatt och sjömansskatt	(-)
Bostadsbidrag till barnfamiljer	(+)
Bostadsbidrag till ungdomar	(+)
Barnbidrag	(+)
Kommunalt bostadstillägg/Särskilt kommunalt bostadstillägg	(+)
Skattefri del av livränta/barnpension	(+)
Sjukpenning (skattefri)/frivillig pension (skattefri)/särskilt pensionstillägg	(+)
Handikappersättning	(+)
Bidragsförskott, erhållet belopp	(+)
Skattefritt studiestöd (lån o bidrag)	(+)
Dagersättning och utryckningsbidrag för värnpliktiga	(+)
Ekonomiskt bistånd	(+)
Återbetalt belopp av studiemedel	(-)
Underhållsbidrag, givet belopp	(-)

INNEHÅLL

FÖRORD.....	1
Källor.....	1
Begrepp och definitioner.....	1
INNEHÅLL.....	4
SAMMANFATTNING	5
FÖRVÄRVSARBETANDE OCH ARBETSINKOMST.....	6
Fastighets- och företagstjänster inbringar mest inkomster och sysselsätter flest.....	6
MEDELINKOMSTER PER NÄRINGSGREN OCH SEKTOR	8
Högst medelinkomst har män i finansiell verksamhet och företagstjänster, lägst har kvinnor i hotell- och restaurangbranschen	8
INKOMSTUTVECKLINGEN 2008 TILL 2009.....	9
UTRIKES FÖDDA	10
INKOMSTUTVECKLINGEN 2000 TILL 2009.....	12
INKOMSTER I STOCKHOLMS STADSDELSOMRÅDEN.....	14
INKOMSTUTVECKLING FÖR STADENS FAMILJER.....	16
Antal familjer	16
Ensamstående män med barn fortsätter att öka mest.....	16
SAMMANRÄKNAD FÖRVÄRVSINKOMST	16
DISPONIBEL INKOMST	17
Den disponibla inkomsten ökar igen 2009.....	17
ANDEL INKOMSTER OCH FAMILJETYPER	18
DISPONIBEL MEDELINKOMST.....	19

SAMMANFATTNING

Antalet förvärvsarbetande boende i Stockholms stad uppgick under inkomståret 2009 till 436 808 personer. Det är näringsgrenen fastighets- och uthyrningsverksamhet samt företagstjänster som totalt sett inbringar högst inkomster och sysselsätter flest personer på Stockholms arbetsmarknad. Näringsgrenen står för cirka 19 procent av arbetsinkomsterna och 18,3 procent av de förvärvsarbetande arbetar här.

Den högsta medelinkomsten har män inom området finansiell verksamhet med i genomsnitt 694 100 kronor. Den lägsta årsinkomsten återfinns bland kvinnor som arbetar inom hotell- och restaurangbranschen, 190 500 kronor.

Under året ökade förvärvsinkomsterna med 1,8 procent. För kvinnor låg ökningen på 3,0 procent och för männen på 0,8 procent. De som arbetar inom näringsgrenen omsorg och socialtjänst har haft den högsta inkomstökningen under 2009, 4,7 procent.

Män och kvinnor är i stort sett lika många på arbetsmarknaden men männen tjänar 56,6 procent av Stockholms totala arbetsinkomster, medan kvinnorna tjänar 43,4 procent. Skillnaderna minskade något under 2009 och trots en marginell ökning under både 2007 och 2008 har den även minskat ur ett längre perspektiv. Minskningen kan delvis förklaras av att kvinnors sysselsättningsgrad har ökat under perioden. En annan förklaring är att kvinnor i högre utsträckning arbetar i offentlig sektor, vilken inte är lika känslig för nedgångar i konjunkturen som privat sektor. Männen påverkades i större grad lönemässigt vid förra finanskrisen 2001-2003, medan kvinnorna endast fick en mildare avmattning. Under finanskrisen 2008 var trenden inte lika tydlig.

Den senaste tidsperioden har andelen utrikes födda bland de förvärvsarbetande ökat, från 15,6 procent 1998 till nära 20,7 procent år 2009. Inom den kommunala sektorn är de utrikes födda bäst representerade med 24,3 procent av de anställda födda utrikes.

Utrikes födda har i genomsnitt lägre inkomst i alla näringsgrenar. Störst skillnad finns i fastighets- och uthyrningsverksamhet samt företagstjänster där medelinkomsten för utrikes födda är knappt 74 procent av medelinkomsterna beräknat på det totala antalet förvärvsarbetande inom näringsgrenen. För näringsgrenarna sammantaget ligger medelinkomsten för alla förvärvsarbetande drygt 18 procent högre än för dem som är födda utomlands, vilket innebär att skillnaden minskat sedan 2008 då den låg på drygt 24 procent.

Det fanns cirka 276 000 familjer utan barn i åldern 20-64 år vilket gjorde dem till den i särklass största gruppen i staden. Ensamstående män med barn står för den största procentuella ökningen över en tioårsperiod.

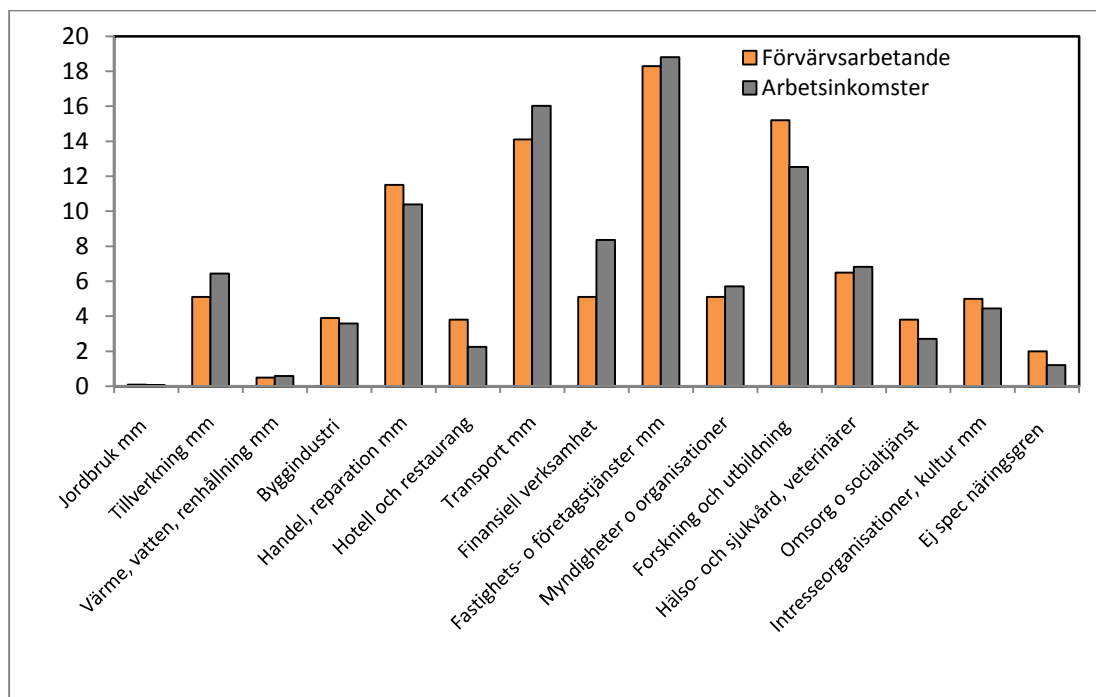
Mellan 2008 och 2009 ökade den sammanräknade förvärvsinkomsten med 2,9 procent. För den största ökningen stod familjer över 65 år med en ökning med 9,4 procent jämfört med 2008.

Bland familjer 20-64 år med barn ökade den disponibla medelinkomsten med 2,2 procent och för familjer 20-64 år utan barn med 1,2 procent jämfört med föregående år.

FÖRVÄRVSARBETANDE OCH ARBETSINKOMST

Det totala antalet förvärvsarbetande boende i Stockholms stad under inkomståret 2009 var 436 808 fördelat på 20 648 näringsidkare och 416 160 anställda. Antalet förvärvsarbetande män var 219 154 och antalet kvinnor 217 654. I figuren nedan redovisas hur arbetsinkomsterna respektive de förvärvsarbetande fördelar sig efter näringsgren.

Diagram 1: Procentuell fördelning av arbetsinkomst och förvärvsarbetande efter näringsgren 2009

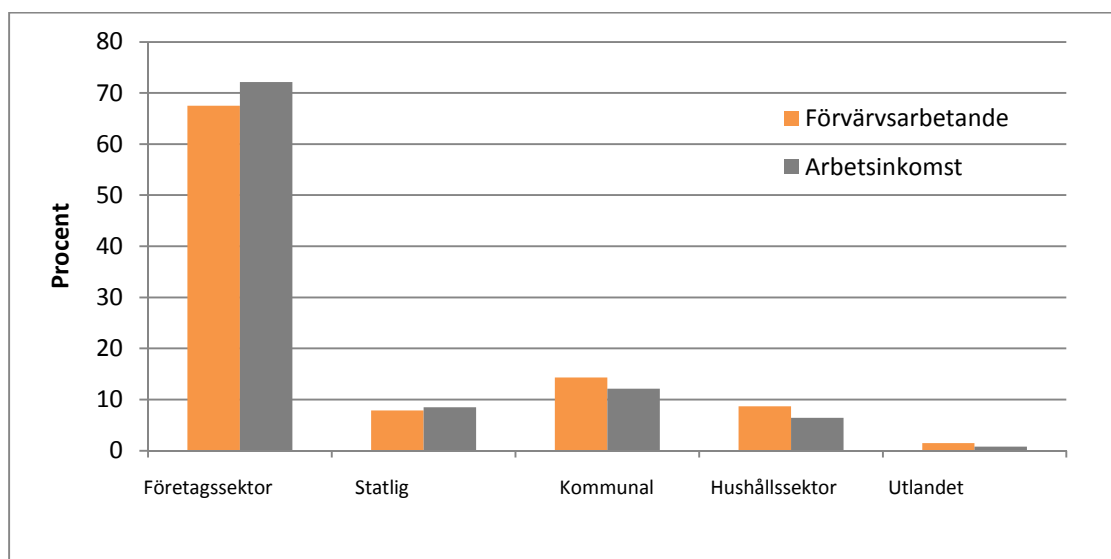

Fastighets- och företagstjänster inbringa mest inkomster och sysselsätter flest

De största grupperna sett till andelen förvärvsarbetande är fastighets- och företagstjänster med 18,3 procent, forskning och utbildning med drygt 15 procent samt transport med drygt 14 procent. Dessa branscher har även de högsta andelarna av arbetsinkomsterna. Fastighets- och företagstjänster samt transport har högre andel av arbetsinkomsterna än vad som motsvaras av andelen arbetstagare, knappt 19 respektive drygt 16 procent och har alltså en något högre medellön än genomsnittet på arbetsmarknaden. För gruppen som arbetar inom forskning och utbildning gäller det omvända förhållandet med en inkomstandel på 12,5 procent och en andel av förvärvsarbetande på drygt 15 procent. Den högsta medellönen finns inom finansiell verksamhet där de förvärvsarbetande står för drygt 5 procent av samtliga arbetstagare och arbetsinkomsten för ungefär 8,5 procent. Bland de större näringsgrenarna har, liksom föregående år, hälso- och sjukvård samt veterinärer den mest jämna fördelningen mellan arbetstagare och deras inkomster med 6,5 procent av de förvärvsarbetande och 6,8 procent av arbetsinkomsterna. Inom gruppen finns dock stora skillnader mellan yrken och kön.

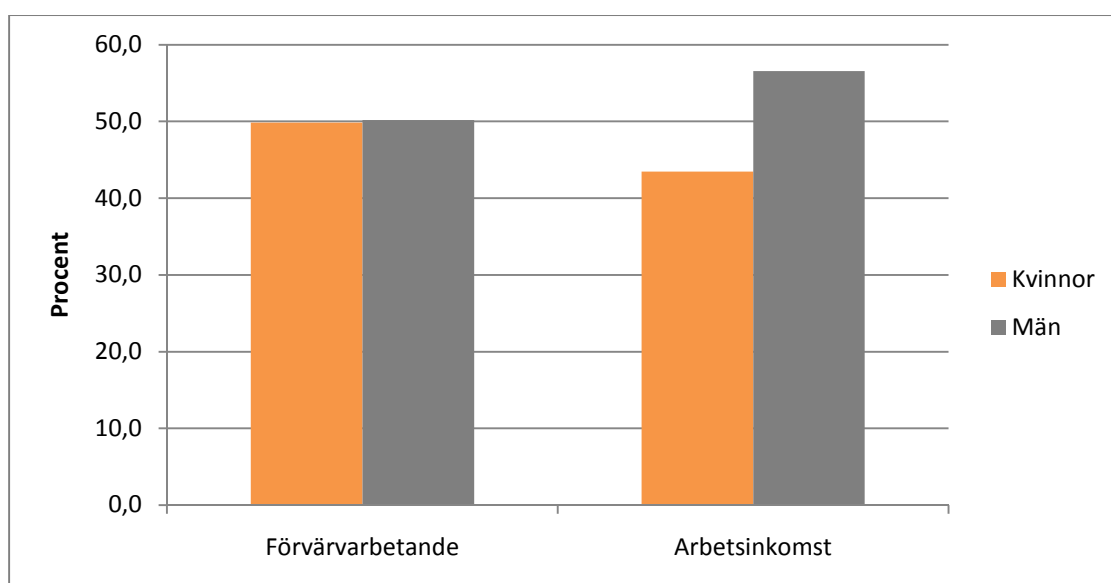
Figuren på nästa sida visar hur förhållanden ser ut då inkomsterna delas upp på sektorer. Av alla förvärvsarbetande arbetar 67,5 procent i privata företag medan 72 procent av arbetsinkomsterna finns i denna sektor. Det innebär att löneläget är högre inom företagssektorn än inom den offentliga sektorn. Även den statliga sektorn har en större andel av inkomsterna, om än marginellt, än vad som motsvaras av andelen förvärvsarbetande. Övriga sektorer har en lägre andel av arbetsinkomsten än andelen förvärvsarbetande.

Diagram 2: Procentuell fördelning av arbetsinkomst och förvärvsarbete efter sektor 2009

Män tjänar i genomsnitt mer än kvinnor. Nedanstående figur belyser skillnaderna. Det är i stort sett lika många män och kvinnor på arbetsmarknaden men männen tjänar 56,6 och kvinnorna 43,4 procent av de totala arbetsinkomsterna i Stockholm. Skillnaden förklaras till stor del av att kvinnorna oftare arbetar deltid och i yrken med generellt lägre löner. Sedan föregående år har skillnaden minskat med en halv procentenhet. Under perioden 2006 till 2008 ökade skillnaderna något. Sett över en längre period har skillnaderna dock minskat, år 2000 var förhållandet 58 respektive 42 procent.

Diagram 3: Procentuell fördelning av arbetsinkomst och förvärvsarbete efter kön 2009

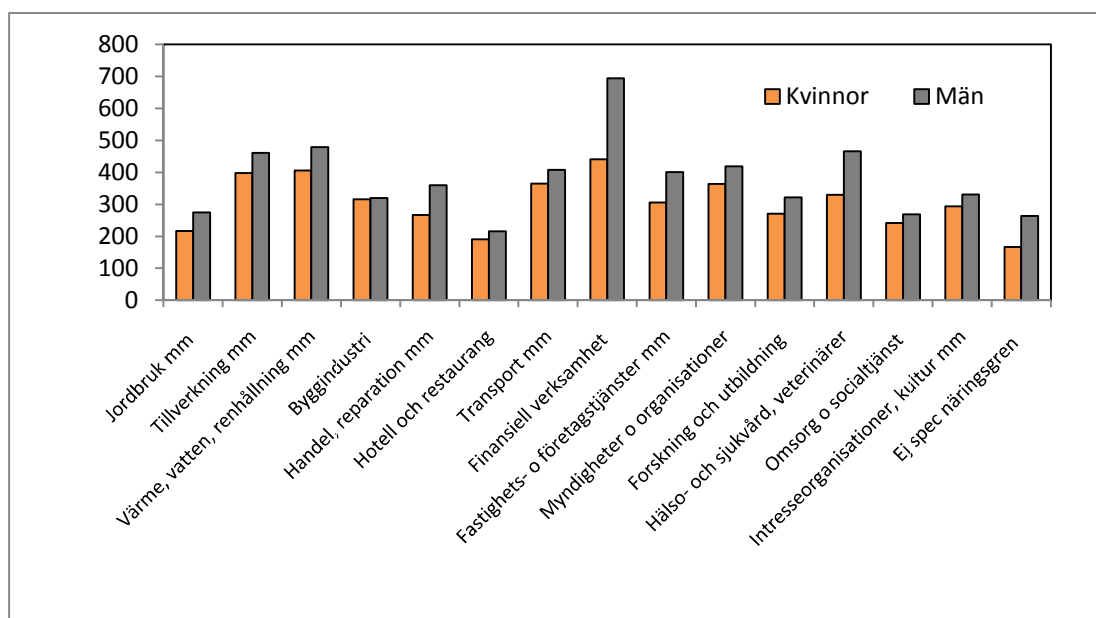
MEDELINKOMSTER PER NÄRINGSREN OCH SEKTOR

Medelinkomsten för samtliga näringsgrenar var 347 100 kronor. Kvinnornas medelinkomst var 302 700 kronor och männens 391 300 kronor. De personer som har en anställning har en inkomst på 351 700 kronor i genomsnitt, och de personer som själva är näringsidkare 255 900 kronor.

Högst medelinkomst har män i finansiell verksamhet och företagstjänster, lägst har kvinnor i hotell- och restaurangbranschen

Hos både män och kvinnor återfinns den högsta medelinkomsten inom området finansiell verksamhet där männen har en medelinkomst på 694 100 kronor per år och kvinnor 440 300 kronor per år. Den lägsta årsinkomsten för både kvinnor och män finns inom hotell- och restaurangområdet där medelinkomsten för män är 215 200 kronor och för kvinnor 190 500 kronor. Figuren nedan visar medelinkomsterna för år 2009 per näringsgren.

Diagram 4: Medelinkomster efter näringsgren 2009, tusentals kronor

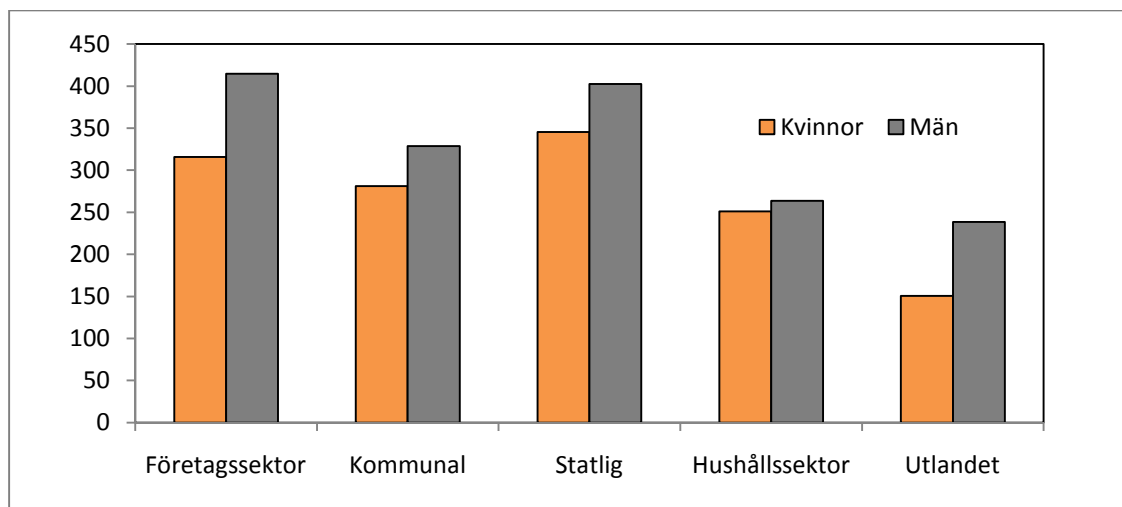

Anm. SNI 2007, grov nivå

Fördelningen efter inkomstklasser på näringsgrensnivå visar att finansiell verksamhet har den högsta andelen inkomsttagare med en årslön över 300 000 kronor med 79,4 procent av de förvärvsarbetande, följt av näringsgrenen värme, vatten, renhållning med mera med en andel på 78,5 procent. På andra änden av skalan finns hotell- och restaurangnäringen som har den lägsta andelen inkomsttagare över 300 000 per år med 17 procent följt av jordbruk med 29,2 procent och omsorg och socialtjänst med 29,9 procent. Av alla förvärvsarbetande män har 57,9 procent en årsarbetsinkomst över denna nivå och bland kvinnor är siffran 44,8 procent.

Medelinkomsten inom företagssektorn var 370 800 kronor, inom statlig sektor 371 800 kronor och inom kommunal sektor 293 800 kronor. Diagrammet på nästa sida visar medelinkomsterna per sektor uppdelat på kön.

Diagram 5: Medelinkomster efter sektorer 2009 i tusentals kronor

INKOMSTUTVECKLINGEN 2008 TILL 2009

I nedanstående tabell kan förändringen mellan 2008 och 2009 utläsas. Medelinkomsten ökade under perioden med 1,8 procent. För män var ökningen 0,8 procent och för kvinnor 3,0.

Tabell 1: Medelinkomster 2008 och 2009 efter sektor och kön.

Bransch	Medelinkomst, tkr					Förändring 2008/2009, %			
	Män		Kvinnor		Samtliga	Män		Kvinnor	Samtliga
	2008	2009	2008	2009	2008	2009			
Jordbruk mm	282,8	274,2	229,1	216,7	259,5	250,9	-3,0	-5,4	-3,3
Tillverkning mm	451	461	385	397,9	430,9	441,9	2,2	3,4	2,6
Värme, vatten, renhållning mm	467,8	478,3	409	405,1	451,5	456,9	2,2	-1,0	1,2
Byggindustri	317,4	320	316,7	315,9	317,3	319,6	0,8	-0,3	0,7
Handel, reparation mm	354,6	359,8	257,4	266,2	307,8	314,3	1,5	3,4	2,1
Hotell och restaurang	211,5	215,2	184,9	190,5	198,8	203,6	1,7	3,0	2,4
Transport mm	401,7	407,5	351,7	365	385,8	394,2	1,4	3,8	2,2
Finansiell verksamhet	730,4	694,1	435,6	440,3	586	569,5	-5,0	1,1	-2,8
Fastighets- o företagstjänster mm	393,9	400,9	301,3	305,6	351,1	356,8	1,8	1,4	1,6
Myndigheter och organisationer	413	418,7	350,6	363,4	379,4	389,1	1,4	3,7	2,6
Forskning och utb.	316,8	322	260,3	270,2	277,7	286	1,6	3,8	3,0
Hälso- och sjukvård	450,4	465,9	315,4	329,1	348,4	362,6	3,4	4,3	4,1
Omsorg o socialtjänst	259,4	268,1	229,4	241,5	237,6	248,7	3,4	5,3	4,7
Intresseorg., kultur mm	323,5	330,9	283,8	293,8	301,4	310,3	2,3	3,5	3,0
Ej spec näringgren	259,4	263,5	156,7	166,6	199,2	207,3	1,6	6,3	4,1
TOTALT	388,1	391,3	293,8	302,7	341,1	347,1	0,8	3,0	1,8

Sett till samtliga förvärvsarbetande var det gruppen som arbetar inom omsorg och socialtjänst som hade den största ökningen av medelinkomsten med 4,7 procents ökning. Branschen stod även för den högsta höjningen för en enskild grupp med en ökning av kvinnornas löner med 5,3 procent. Bland kvinnor inom jordbruket sjönk lönerna med 5,4 procent.

UTRIKES FÖDDA

Antalet utrikes födda förvärvsarbetande var 90 528 vilket utgör 20,7 procent av Stockholms samtliga förvärvsarbetande. Av dessa var 45 983 män och 44 545 kvinnor. 85 438 personer var anställda och 5 090 personer näringsidkare.

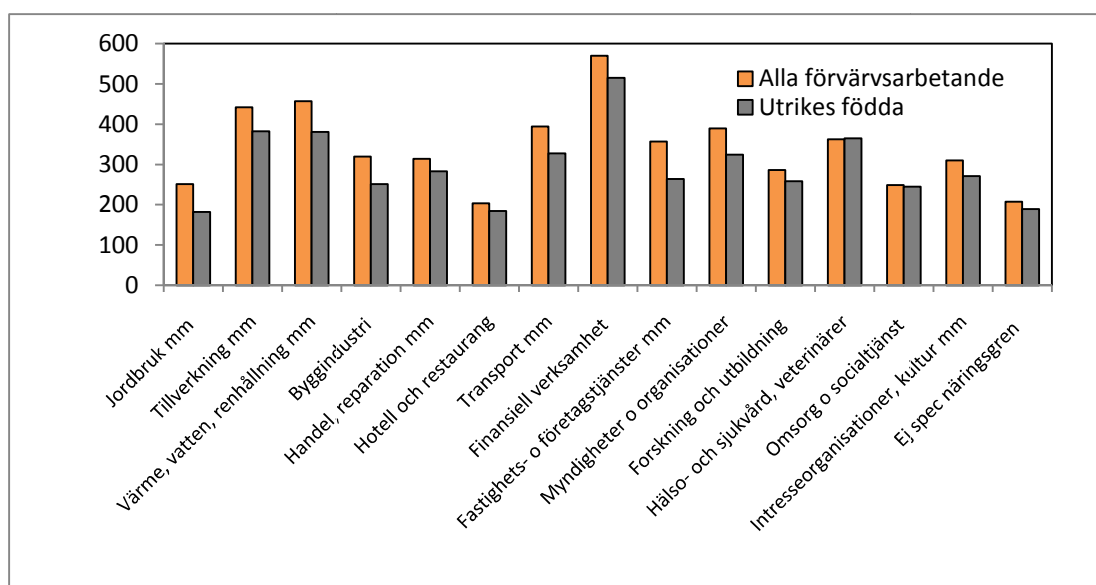
Utrikes födda utgör en allt större andel av arbetskraften

Den senaste tidsperioden har andelen utrikes födda bland de förvärvsarbetande ökat, från 15,6 procent 1998 till 20,7 procent år 2009. Mellan 2008 och 2009 var ökningen 0,2 procentenheter. I absoluta tal har antalet ökat med 34 875 personer sedan 1998, från 55 653 till 90 528 drygt tio år senare, en ökning med knappt 63 procent. Bäst representation finns inom den kommunala sektorn där 24,3 procent av de anställda är utrikes födda. Inom statlig sektor var andelen utrikes födda 13,8 procent och inom företagssektorn 19,6 procent. Bland näringsgrenarna finns den största representationen inom restaurang och hotell med 38,9 procent följt av omsorg och socialtjänst med 36,6 procent. Bland de personer som driver egen rörelse inom hotell och restaurang är andelen utrikes födda 68,2 procent. Lägst andel utrikes födda finns inom näringsgrenen myndigheter och internationella organisationer med en representation på 10,1 procent samt inom finansiell verksamhet med 10,2 procent vilket är långt under andelen på arbetsmarknaden i stort.

Utrikes födda är i genomsnitt sämre betalda

Medelinkomsten för förvärvsarbetande utrikes födda är 282 300 kronor. I genomsnitt är inkomsten lägre än för de förvärvsarbetande totalt i alla näringsgrenar utom inom hälso- och sjukvård och veterinärer där utrikes födda har en något högre medellön, se figuren på nästa sida. Näringsgrenen uppvisar samtidigt den minsta skillnaden i medelinkomst avseende utrikes födda jämfört med det totala antalet förvärvsarbetande. Bortsett från näringsgrenen jordbruk mm som är en i sammanhanget mycket liten näringsgren finns de största skillnaderna i inkomst mellan samtliga förvärvsarbetande och förvärvsarbetande som är utrikes födda inom näringsgrenen fastighets- och uthyrningsverksamhet samt företagstjänster. Medelinkomsten för utrikes födda är där knappt 74 procent jämfört med inkomsten för samtliga förvärvsarbetande inom näringsgrenen. För näringsgrenarna sammantaget har skillnaderna i medelinkomsten mellan alla förvärvsarbetande och förvärvsarbetande födda utrikes minskat det senaste året. 2008 var skillnaden drygt 24 procent och 2009 drygt 18 procent.

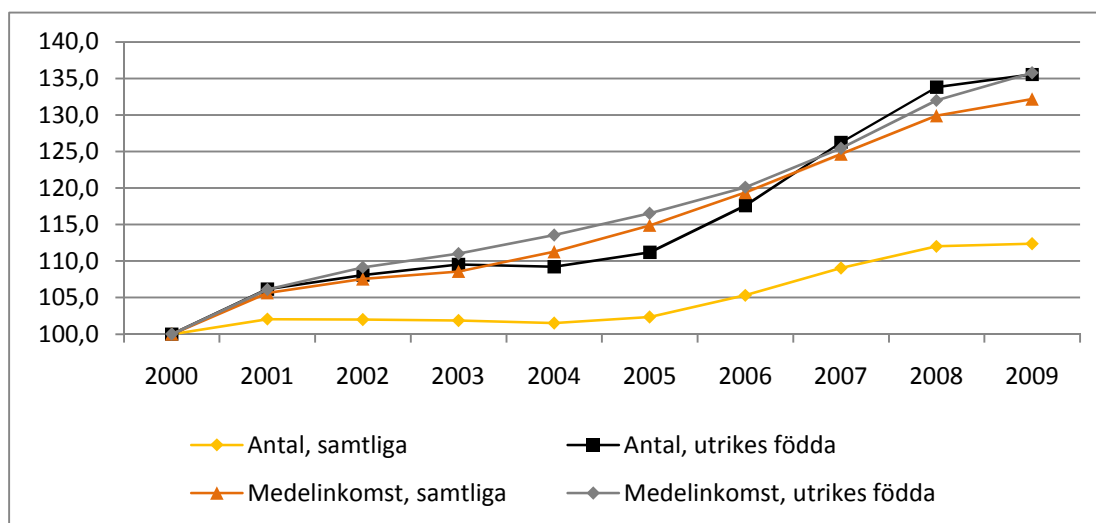
Diagram 6: Medelinkomster efter näringsgren och födelseland 2009, tusentals kronor

Inom sektorerna är skillnaden i medelinkomst minst inom kommunal med 7,4 procent och störst inom företagssektorn med 19,2 procent. Det innebär att skillnaderna ökat något, om än marginellt, inom den kommunala sektorn samtidigt som den minskat något inom företagssektorn.

Figuren nedan visar hur medelinkomsten och antalet samtliga respektive utrikes födda förvärvsarbetande har utvecklats sedan 2000. Under perioden har antalet förvärvsarbetande utrikes födda ökat med 35,5 procent medan motsvarande ökning för samtliga förvärvsarbetande varit 12,4 procent. I relativa termer har inkomstutvecklingen varit något bättre för utrikes födda än för gruppen förvärvsarbetande som helhet. Sedan 2000 har medelinkomsten ökat med 35,8 procent för utrikes födda och 32,2 för samtliga förvärvsarbetande. I absoluta tal har inkomstskillnaderna dock ökat från cirka 54 700 kronor till drygt 64 800 under den senaste tioårsperioden. Under 2009 ökade medelinkomsten med 3,8 procentenheter för utrikes födda jämfört med 2,3 procentenheters ökning för samtliga förvärvsarbetande.

Diagram 7: Utveckling av antal förvärvsarbetande och medelinkomst i tusentals kronor 2000-2009, index 2000=100

INKOMSTUTVECKLINGEN 2000 TILL 2009

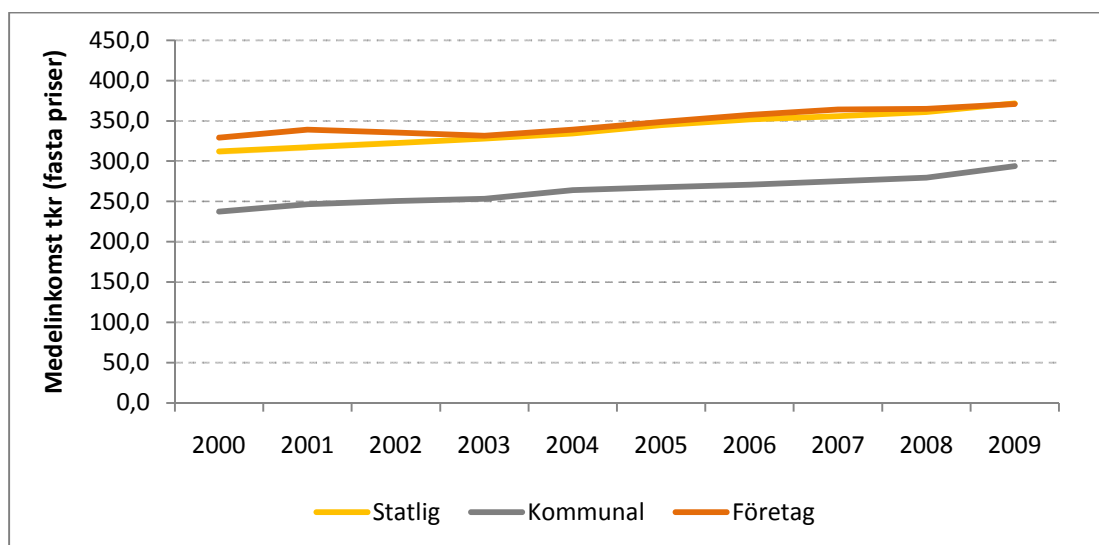
Sedan 2000 har de förvärvsarbetande i Stockholm upplevt en positiv realinkomstutveckling under de flesta år, med undantag för åren 2002 och 2003. Under 2002 utvecklades inflationen och medelinkomsten i ungefär samma takt, medan stockholmarna 2003 fick en reallönesänkning då inflationen utvecklades snabbare än medelinkomsten. 2009 års utveckling innebar en realinkomstökning då medelinkomsten ökade snabbare än inflationen. I bedömningen ingår inte förändringar i skatte- och avgiftsnivåer.

Tabell 2: Medelinkomster tusentals kr efter sektor och kön 2009

	Män	Kvinnor
Företag	414,8	315,9
Statlig	402,4	345,5
Kommunal	328,8	281,2

Av diagrammet på nästa sida framgår inkomstutvecklingen för olika samhällssektorer mellan åren 2000 och 2009 i fasta priser. Det innebär att medellönen för varje år justerats med inflationen, baserat på konsumentprisindex (KPI), för att göra inkomstutvecklingen jämförbar över tid. Medellönerna inom företags- och statlig sektor har förutom några år i början av 2000-talet legat mycket lika. Under 2009 har medellönen inom statlig sektor för första gången under perioden passerat medellönen inom företagssektorn om än mycket marginellt. Den kommunala sektorn har följt samma utveckling men på en lägre nivå. Under 2009 hade den kommunala sektorn den högsta ökningen av medelinkomsten med 4,6 procent. Inom statlig sektor var ökningen 2,5 procent och inom företagssektorn 1,1 procent.

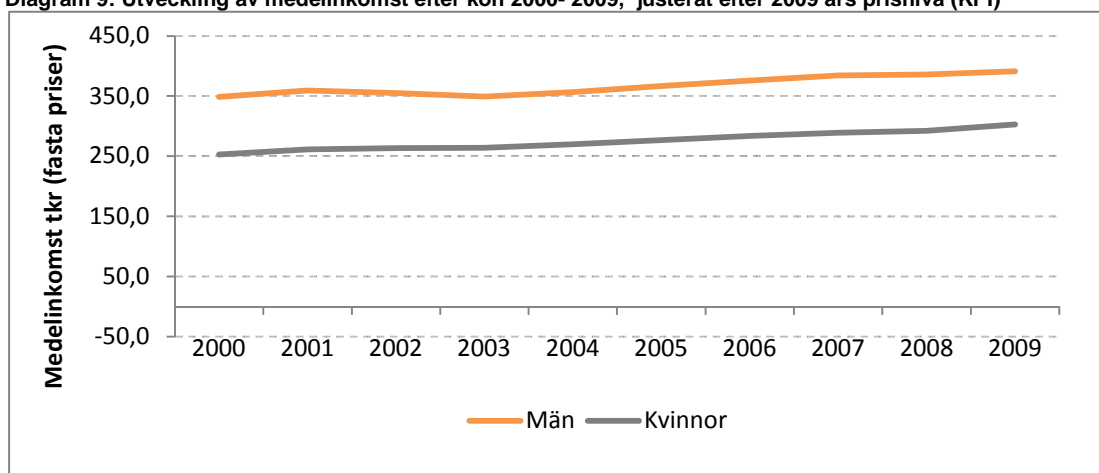
Diagram 8: Utveckling av medelinkomst efter sektor 2000-2009, justerat efter 2009 års prisnivå (KPI)

Under den senaste tioårsperioden har kvinnor haft en bättre löneutveckling än männen. Kvinnornas löner har under perioden ökat med 37,4 procent jämfört med männens 28,6 procent. Med hänsyn tagen till KPI har reallöneökningen för kvinnor varit 19,9 procent och 12,2 procent för männen. Kvinnornas högre löneutveckling kan delvis förklaras av att sysselsättningsgraden bland kvinnor har ökat under perioden, fler arbetar nu heltid eller har en högre deltidsgrad. En annan förklaring kan vara att kvinnor i högre utsträckning arbetar inom offentlig sektor vilken inte är lika känslig för konjunkturedgångar vilket skulle kunna vara en annan förklaring. Männen påverkades i högre grad än kvinnorna vid förra finanskrisen 2001-2003. Under 2008, som också präglades av ekonomisk nedgång, var trenden inte lika tydlig. Under 2009 ökade reallönerna för männen med 1,3 procent medan kvinnorna fick en något högre löneökning, 3,5 procent.

I relativa tal har kvinnor haft en bättre löneutveckling under perioden, i absoluta tal var skillnaden i medelinkomst under 2009 knappt 89 000 kronor till männens fördel jämfört med 84 000 kronor år 2000.

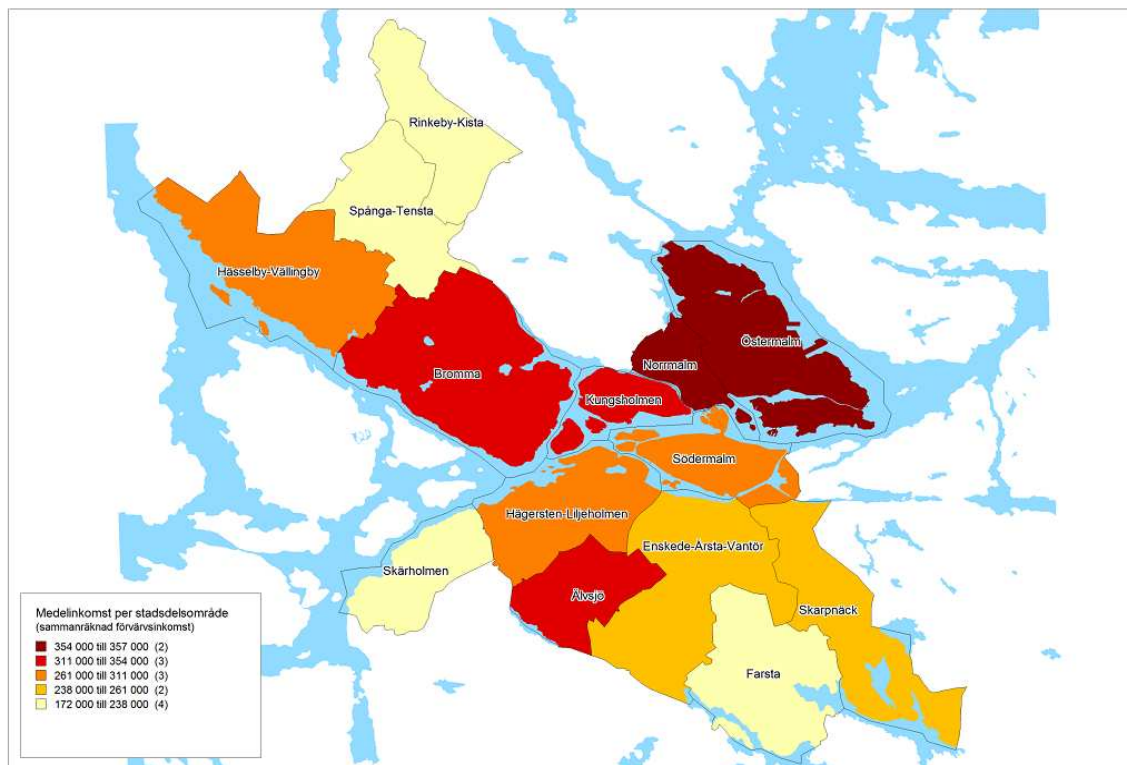
Diagram 9: Utveckling av medelinkomst efter kön 2000- 2009, justerat efter 2009 års prisnivå (KPI)

INKOMSTER I STOCKHOLMS STADSDELSOMRÅDEN

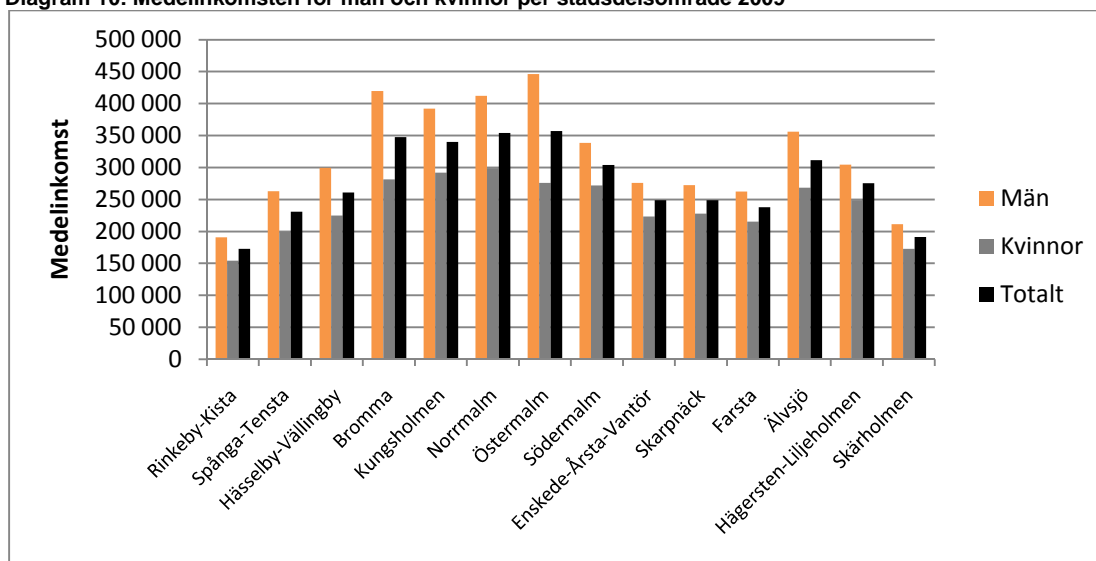
Medelinkomsten för hela Stockholms stad avseende sammanräknad förvärvsinkomst för befolkningen över 20 år är cirka 287 000 kronor. Medelinkomsten varierar dock mellan stadens 14 stadsdelsområden. Den högsta medelinkomsten per invånare över 20 år har Östermalms stadsdelsområde med knappt 357 000 kronor, tätt följt av Norrmalm med drygt 354 000 kronor. Rinkeby-Kista har den lägsta medelinkomsten, knappt 173 000 kronor följt av Skärholmen med cirka 191 000 kronor. Nedanstående karta visar medelinkomsten per stadsdelsområde.

Karta 1: Medelinkomsten per stadsdelsområde 2009, 20 - år

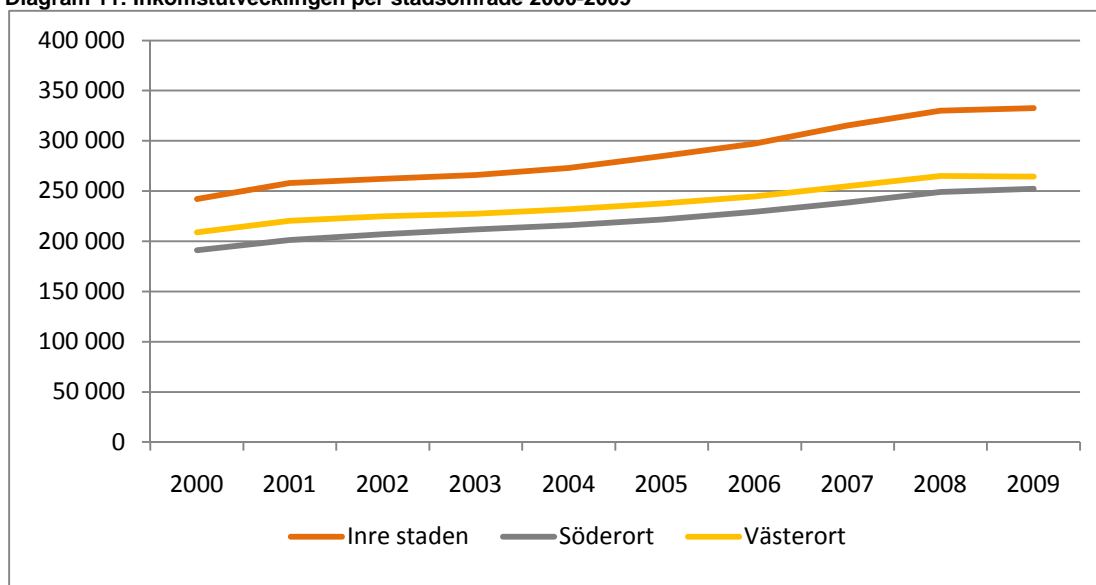
Männen har en högre sammanräknad förvärvsinkomst än kvinnorna i samtliga stadsdelar. Störst skillnad uppvisar Östermalms stadsdelsområde där männen har en sammanräknad förvärvsinkomst som är nästan 62 procent högre än kvinnornas. Det stadsdelsområde där skillnaden är minst är Skarpnäck med 19 procent högre sammanräknad förvärvsinkomst för männen än för kvinnorna. Nedanstående diagram visar männens, kvinnornas och den totala sammanräknade förvärvsinkomsten per stadsdelsområde.

Diagram 10: Medelinkomsten för män och kvinnor per stadsdelsområde 2009

Sett över en tioårsperiod har medelinkomsten i Inre staden stigit mer än i Söder- och Västerort, 37,4 procent ökning jämfört med 32 respektive 26,6 procent. Mellan 2008 och 2009 ökade den sammanräknade förvärvsinkomsten något för Inre staden samt Söderort medan den minskade något, om än marginellt, i Västerort.

Diagram 11: Inkomstutvecklingen per stadsområde 2000-2009

INKOMSTUTVECKLING FÖR STADENS FAMILJER

Antal familjer

Den i särklass största gruppen i Stockholm utgörs av familjer i åldrarna 20-64 år utan barn, vilka är drygt 276 000. I gruppen ingår även familjer bestående av ensamstående utan barn. Familjer 20-64 år med hemmaboende barn, cirka 117 000 till antalet, är sedan år 2001 fler än antalet familjer i pensionsålder (knappt 98 000). Förhållandet mellan dessa tre familjetyper har hållit sig stabilt sedan 2001.

Tabell 3: Antal familjer i Stockholms stad 2009

20-64 år utan barn	276 198
20-64 år med barn	117 285
65- år	97 744

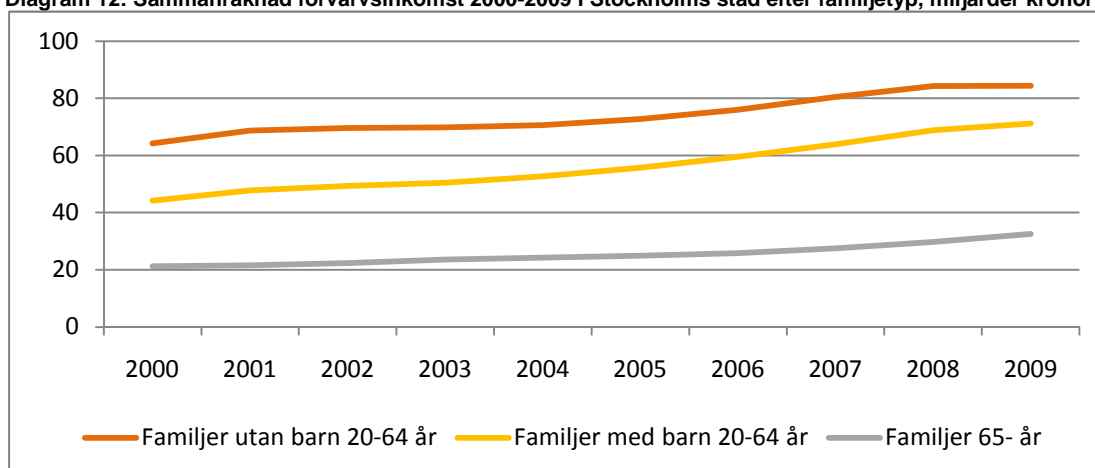
Ensamstående män med barn fortsätter att öka mest

Under 2009 har antalet familjer utan barn ökat med knappt 3 900 medan familjer med barn har ökat med drygt 3 500. Bland familjer med barn är det gifta/sammanboende som ökat mest i absoluta tal. Relativt sett står ensamstående män med barn under 18 år för den största ökningen med 5,3 procent sedan förra året. Ökningen av familjer över 65 år fortsatte även under 2009, från att tidigare ha minskat bröts trenden 2007. Ökningen mellan 2008 och 2009 var drygt 2 200 familjer, eller 2,3 procent.

SAMMANRÄKNAD FÖRVÄRVSINKOMST

I kraft av sin storlek som grupp har familjerna i åldern 20-64 år utan barn den totalt sett största sammanräknade förvärvsinkomsten i staden, cirka 84,3 miljarder kronor. Gruppen 20-64 år med barn har motsvarande 71,2 miljarder kronor medan de som nått 65 år har 32,5 miljarder kronor. I diagrammet på nästa sida visas utvecklingen av den sammanräknade förvärvsinkomsten under de senaste åren.

Diagram 12: Sammanräknad förvärvsinkomst 2000-2009 i Stockholms stad efter familjetyp, miljarder kronor

Under 2009 ökade den sammanräknade förvärvsinkomsten totalt sett med 2,9 procent. Procentuellt sett står familjer över 65 år för den största ökningen med 9,4 procent under 2009 vilket också var en ökning i jämförelse med året innan då ökningen låg på 8 procent. Förklaringen ligger till största delen i det ökande antalet personer som fyller 65 år. I gruppen familjer med barn ökade den sammanräknade förvärvsinkomsten med 3,4 procent vilket var

mindre än de senaste årens ökning. Familjer utan barn hade en marginell uppgång med 0,2 procent.

DISPONIBEL INKOMST

För att få en bättre bild av de olika familjetypernas köpkraft och levnadsstandard kan disponibel inkomst vara ett bättre begrepp att titta på än sammanräknad förvärvsinkomst.

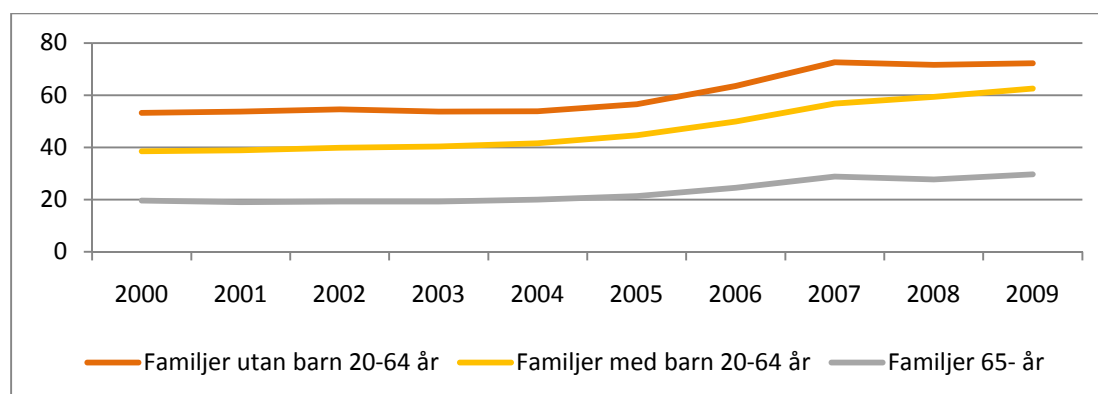
Disponibel inkomst är den summa som återstår för konsumtion och sparande sedan man från summa förvärvs- och kapitalinkomst dragit ifrån slutliga skatter och lagt till skattefria ersättningar och bidrag (till exempel socialbidrag, bostadsbidrag, barnbidrag).

Förenklat kan relationen mellan förvärvsinkomst och disponibel inkomst uttryckas;

$$\begin{aligned} & \text{Förvärvs- och kapitalinkomst} \\ & - \text{Skatter} \\ & + \text{Bidrag} \\ & = \text{Disponibel inkomst} \end{aligned}$$

Precis som i fallet med sammanräknad förvärvsinkomst är det familjer i åldern 20-64 år utan barn som har den största disponibla inkomstsumman. Anledningen till detta är framför allt att gruppen innehåller många fler personer än de andra två. Den disponibla inkomsten för gruppen som helhet ökade något mellan 2008 och 2009, med knappt 1 procent, efter en sänkning mellan 2007 och 2008 vilket till största delen berodde på sjunkande kapitalinkomster till följd av finanskrisen. Även gruppen över 65 år följde samma mönster, dock med en större ökning, drygt 7 procent för 2009. Precis som för sammanräknad förvärvsinkomst beror detta i första hand på ökningen i antalet personer över 65 år. För gruppen familjer med barn 20-64 år har den disponibla inkomsten ökat med 5,3 procent. Den disponibla inkomsten för alla grupper sammantaget ökade med 3,6 procent. Nedanstående figur visar förändringarna under de senaste tio åren.

Diagram 13: Disponibel inkomst 2000-2009 i Stockholms stad efter familjetyp, miljarder kronor

Den disponibla inkomsten ökar igen 2009

Efter att ha stått stilla under de första åren av 2000-talet ökade den disponibla inkomsten från och med 2005. Både 2006 och 2007 innebar en ökning i den disponibla inkomsten för alla familjetyper. Den disponibla inkomsten ökade dessutom mer än den sammanräknade förvärvsinkomsten vilket till stor del beror på det jobbskatteavdrag som infördes från och med 2007. Mellan 2007 och 2008 var ökningen betydligt mindre, trots ytterligare jobbskatteavdrag. En anledning till detta är de minskade kapitalinkomsterna till följd av

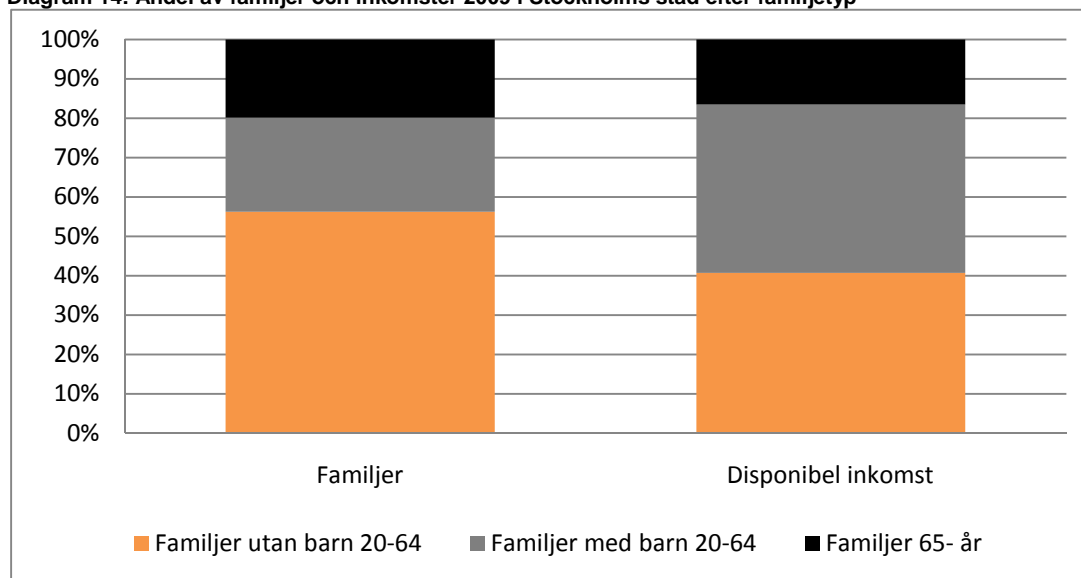
finanskrisen under senare delen av 2008. Efter 2008 års sänkning av den disponibla inkomsten för flera grupper har den disponibla inkomsten för de flesta grupperna återigen höjts under 2009.

Störst ökning av den disponibla inkomsten under 2009 har familjer över 65 år haft. Ensamstående kvinnor över 65 år hade ökning av den disponibla inkomsten med 4,3 procent. Samma grupp hade dock en minskning med knappt 5 procent året innan. De ensamstående männen i samma ålderskategori hade en ökning med 3,9 procent och gruppen gifta/sammanboende 3,4 procent ökning. För de ensamstående kvinnorna i åldrarna 20-64 år, både med och utan barn, ökade den disponibla inkomsten med 2,8 respektive 2,3 procent. Ensamstående män i åldrarna 20-64 år hade en mindre gynnsam utveckling. För gruppen med barn sjönk den disponibla inkomsten med 4,6 procent och för gruppen utan barn var ökningen 0,8 procent. Gruppen gifta/sammanboende med och utan barn hade en ökning av den disponibla inkomsten med 2,2 respektive 1,2 procent.

ANDEL INKOMSTER OCH FAMILJETYPER

Familjer 20-64 år utan barn utgör 56,2 procent av samtliga familjer men förfogar endast över 40,7 procent av de disponibla inkomsterna. Andelen av den disponibla inkomsten har också minskat i jämförelse med 2008 då den var 45,1 procent samtidigt som andelen familjer inom gruppen ligger kvar på ungefär samma nivå som föregående år. Även familjerna i pensionsåldern har en lägre andel av inkomsterna än vad deras andel av familjerna motsvarar, 19,9 respektive 16,5 procent. För familjer 20-64 år med barn är förhållandena de motsatta, de utgör 23,9 procent av familjerna vilket är i stort sett i nivå med 2008 men har 42,7 procent av inkomsterna vilket är en ökning från 2008 års nivå på 37,4 procent. Nedanstående diagram visar förhållandet mellan de olika grupperna och deras inkomster.

Diagram 14: Andel av familjer och inkomster 2009 i Stockholms stad efter familjetyp

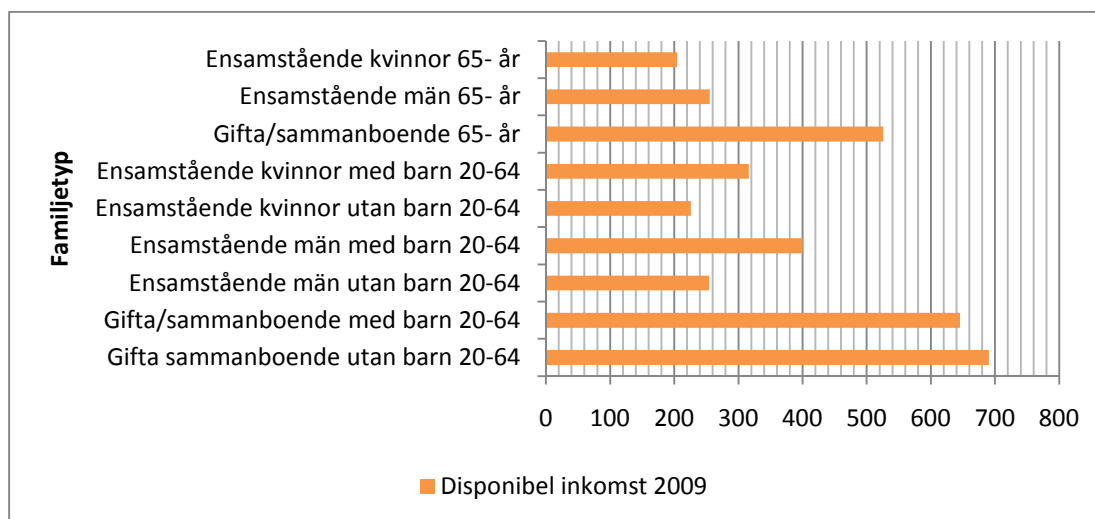

Mellan åren 2000 och 2009 ökade andelen familjer 20-64 år från 78,3 till 80,1 procent. Det är familjer 20-64 år med barn som står för ökningen, från 21,5 till 23,9 procent. Familjer 20-64 år utan barn minskade däremot sin andel från 56,8 till 56,2 procent under samma period. Även familjer över 65 år har minskat i andel under perioden, från 21,7 procent år 2000 till 19,9 procent år 2009. De senaste åren har dock trenden vänt i och med den stora gruppen 40-talister och gruppen blir återigen större, mellan 2008 och 2009 ökade familjerna i åldersgruppen med 2,3 procent.

DISPONIBEL MEDELINKOMST

Nedanstående figur visar medelvärden för de olika familjetypernas disponibla inkomst år 2009. Endast familjer med inkomst är medräknade.

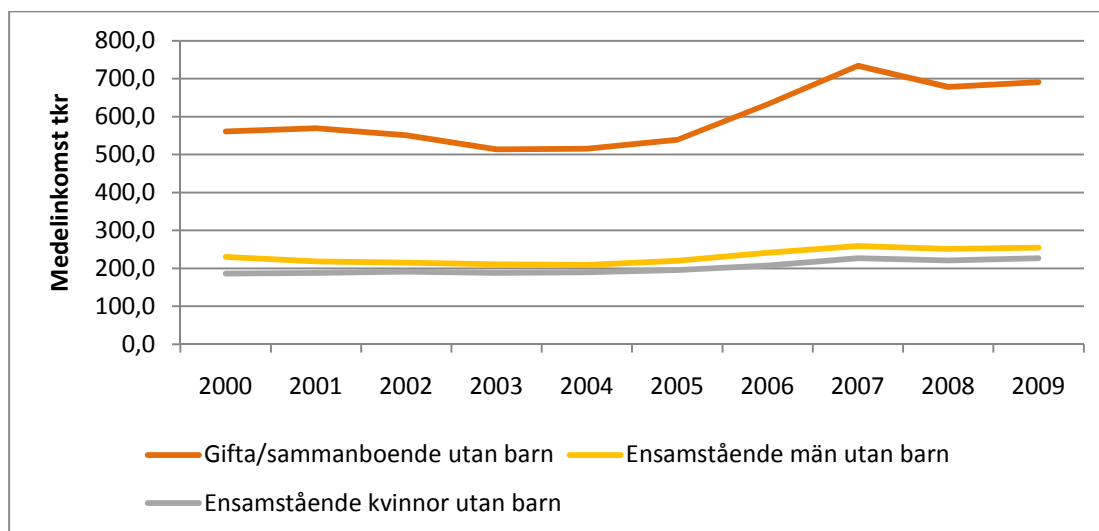
Diagram 15: Disponibel medelinkomst 2009 för familjer med inkomst, Stockholms stad, tusentals kronor

Sedan 2006 är det familjer utan barn som haft den högsta disponibla medelinkomsten. Under åren 2004 och 2005 var det tvärtom familjerna med barn som hade den högsta medelinkomsten. Ensamstående kvinnor över 65 år hade 2009, liksom tidigare, den lägsta disponibla medelinkomsten av de redovisade grupperna.

I följande tre figurer visas den disponibla medelinkomstens utveckling under perioden 2000-2009 för olika familjetyper. Diagrammen redovisar inkomsterna i fasta priser vilket innebär att hänsyn tagits till inflationens utveckling för att spegla hur den reala förändringen i köpkraft sett ut sedan år 2000. Den första visar familjer 20-64 år *utan* barn, den andra familjer 20-64 år *med* barn och den tredje visar familjer över 65 år.

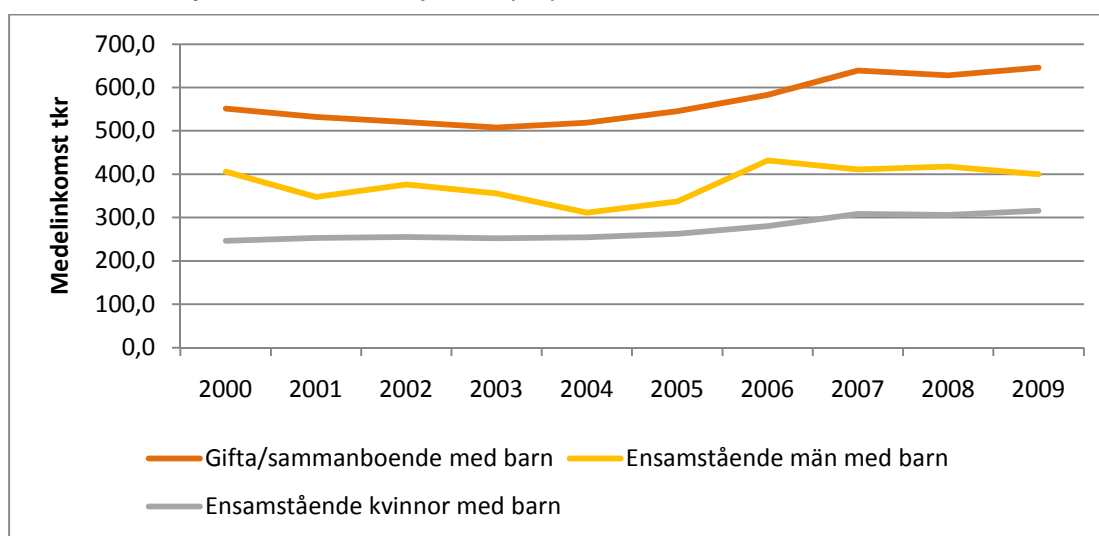
Diagram 16: Förändring av disponibel inkomst för familjer 20-64 år utan barn. Medelvärden 2000-2009 för Stockholms stad, justerat efter 2009 års prisnivå (KPI)

Under de första åren på 2000-talet var utvecklingen av den disponibla medelinkomsten svag och gruppen gifta/sammanboende utan barn hade till och med negativ utveckling. För gifta/samboende utan barn minskade medelinkomsten med hänsyn tagen till inflationen med knappt 10 procent mellan åren 2001 och 2003. Sedan 2004 har utvecklingen av medelinkomsten varit positiv för samtliga grupper, med undantag för 2008 då den disponibla inkomsten sjönk för alla grupper och mest för de gifta/sammanboende. Under 2009 har den disponibla inkomsten återigen höjts något men ingen av grupperna har kommit upp till den nivå de hade före finanskrisen 2008.

Sett över hela tidsperioden har gifta/samboende haft den bästa inkomstutvecklingen reellt sett med en ökning på drygt 23 procent. Ensamstående kvinnor har ökat sin disponibla inkomst med 22 procent medan ensamstående män haft en sämre utveckling, 10,7 procent.

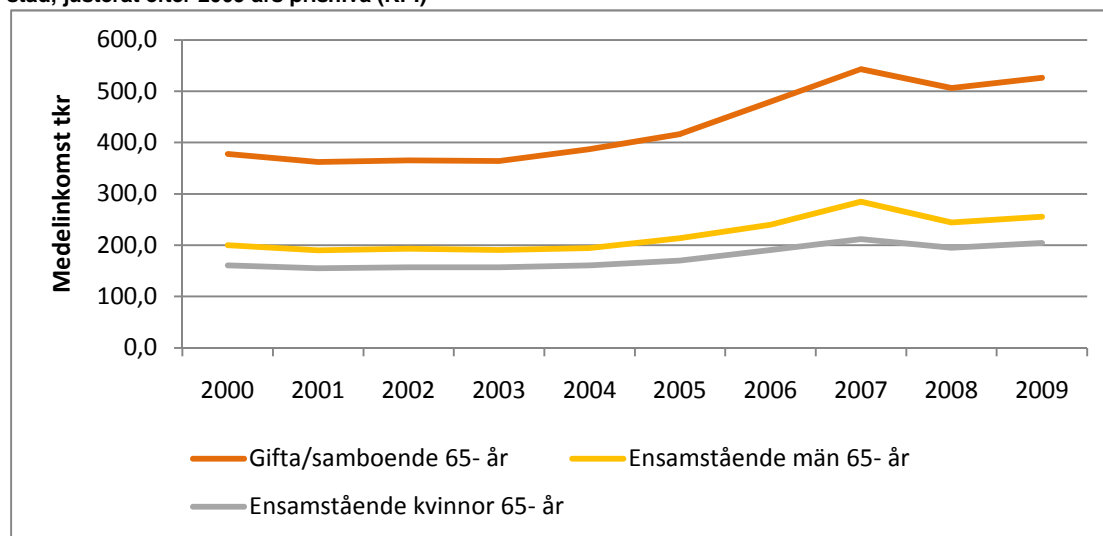
Diagram 17: Förändring av disponibel inkomst för familjer 20-64 år med barn. Medelvärden 2000-2009 för Stockholms stad, justerat efter 2009 års prisnivå (KPI)

Under 2009 fick ensamstående kvinnor med barn en reell ökning av den disponibla inkomsten med 3,3 procent, gifta/sammanboende fick 2,7 procent medan ensamstående män fick en reell sänkning av den disponibla inkomsten med 4,2 procent. I ett längre perspektiv kan vi se att ensamstående kvinnor med barn haft den bästa utvecklingen med en ökning på drygt 28 procent sedan 2000, följt av gifta/samboende med barn med drygt 17 procent. För ensamstående män med barn har den disponibla inkomsten varierat kraftigt. Detta beror till stor del på att gruppen är liten, vilket gör att så kallade extremvärden slår igenom vid medelvärdesberäkningar. Under hela perioden har gruppen haft en sänkning av den disponibla inkomsten på drygt 1 procent.

Med undantag för gruppen ensamstående män har utvecklingen av den disponibla medelinkomsten under 2009 varit bättre för grupperna med barn än för de utan (jämför med föregående diagram). Under hela perioden har gifta/samboende och ensamstående män utan barn haft en bättre utveckling än motsvarande grupper med barn. För ensamstående kvinnor gäller det motsatta förhållandet, där har de med barn haft en högre inkomstutveckling.

Diagram 18: Förändring av disponibel inkomst för familjer 65- år. Medelvärden 2000-2009 för Stockholms stad, justerat efter 2009 års prisnivå (KPI)

Efter en realsänkning av den disponibla inkomsten för samtliga grupper av pensionärshushåll under 2008 vände utvecklingen åter uppåt under 2009. Högsta ökningen hade gruppen ensamstående kvinnor med 4,9 procent följt av ensamstående män med 4,5 procent. Giftn/sammanboende fick en ökning med 3,9 procent.

I ett längre perspektiv är det dock gruppen giftn/sammanboende som har haft den bästa utvecklingen. Under perioden 2000-2009 har gruppen haft en reell ökning av den disponibla inkomsten på drygt 39 procent. Motsvarande ökning för ensamstående män var knappt 28 procent och för ensamstående kvinnor 27 procent.

Det mönster som framträder är att utvecklingen av den disponibla medelinkomsten till stor del följer de konjunktursvängningar som Sverige har haft under analysperioden. Under högkonjunktur påverkas utvecklingen av den disponibla medelinkomsten positivt medan lågkonjunktur ger en omvänd effekt. Den disponibla inkomsten påverkas även i hög grad av förändring av beskattning såsom de jobbskatteavdrag som införts.

**Stockholms Stads
Utrednings- och Statistikkontor AB**
Box 8320, 104 20 Stockholm
Besöksadress: Kaplansbacken 10

Telefon: 08-508 35 000
Fax: 08-508 35 079
E-post: information@uskab.se
www.uskab.se

